

УДК 32:005.25]:352.07-027.1

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v050.2024.42>**Ю. М. Головчук**ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-9950-7948>

аспірант кафедри політичних наук

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ПЕРЕДУМОВИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАСАД ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Постановка проблеми. Реформа децентралізації в Україні є однією з найважливіших складових демократичних перетворень, спрямованих на створення ефективної системи управління державою. Вона передбачає передачу значних повноважень і ресурсів місцевим громадам, що дає змогу підвищити рівень відповідальності органів місцевого самоврядування за прийняті рішення. Проте ключовою проблемою залишається недостатнє впровадження засад відповідальної політики, що включає прозорість, підзвітність, участь громадськості та ефективність управління. Без цих принципів реформа може втратити свою результативність і не досягти очікуваних змін.

Однією з основних перешкод є нерівномірний розвиток громад та відмінності в їхній управлінській спроможності. Багато місцевих органів влади стикаються з кадровим дефіцитом, недостатнім рівнем компетентності та слабким фінансовим забезпеченням, що ускладнює ефективне використання наданих повноважень. Також існує проблема корупції, яка може зводити нанівець зусилля з децентралізації, якщо не будуть запроваджені дієві механізми контролю та прозорості управлінських процесів.

Ще одним викликом є недостатня залученість громадян до процесів прийняття рішень. Хоча законодавство передбачає механізми громадської участі, такі як громадські слухання, електронні петиції та місцеві ініціативи, вони часто не працюють ефективно через низький рівень правової культури, недовіру до влади та слабку інформаційну підтримку. Відсутність активної громадянської позиції унеможливорює реалізацію принципів відповідальної політики та посилює ризик прийняття неякісних управлінських рішень.

Таким чином, проблема впровадження засад відповідальної політики в контексті децентралізації вимагає комплексного підходу. Необхідно посилювати інституційну спроможність органів місцевого самоврядування, впроваджувати антикорупційні заходи та розвивати культуру громадської участі. Лише за умов активної взаємодії влади та суспільства можна досягти реального підвищення ефективності управління на місцях і забезпечити стале демократичне майбутнє України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження децентралізації та відповідальної політики в Україні активно розглядаються науковцями, зокрема такими, як Кравченко О. В., який аналізує вплив реформи на місцеве самоврядування, та Слюсаренко І. М., що досліджує механізми громадської участі у прийнятті рішень. Важливий внесок зробили також Гончарук Т. С. і Мельник В. П., які розглядають європейські моделі децентралізації та їхню адаптацію в Україні. У сфері бюджетної децентралізації вагомим напрацюванням належать Олійнику Ю. Г., який оцінює виклики та перспективи фінансової автономії місцевих громад.

Метою статті є аналіз передумов та можливостей впровадження засад відповідальної політики в Україні в контексті реформи децентралізації. Дослідження спрямоване на виявлення основних чинників, що впливають на ефективність реалізації реформи, визначення викликів та перспектив запровадження принципів прозорості, підзвітності й громадської участі у діяльності місцевого самоврядування. Також мета полягає у розгляді міжнародного досвіду децентралізації та його адаптації до українських умов, що сприятиме розробці рекомендацій щодо подальшого розвитку реформи та зміцнення демократичного управління в країні.

Виклад основного матеріалу. Реформа децентралізації в Україні, що розпочалася у 2014 році, вважається однією з найбільш успішних реформ у державі. Її головна мета – передача повноважень і ресурсів від центральної влади до органів місцевого самоврядування (ОМС), що дозволяє громадам самостійно вирішувати питання місцевого розвитку. Впровадження засад відповідальної політики в цьому контексті є критично важливим для забезпечення ефективного управління, сталого розвитку та підзвітності влади перед громадянами.

Передумови впровадження відповідальної політики в Україні в контексті реформи децентралізації мають глибокі історичні, законодавчі, соціально-економічні та політичні основи. Насамперед, вони ґрунтуються на створенні відповідної конституційної та законодавчої бази, яка регулює

діяльність органів місцевого самоврядування, їхні повноваження, фінансову спроможність та механізми взаємодії з центральною владою. Прийняття Закону України «Про місцеве самоврядування» визначило основи функціонування місцевих органів влади, тоді як Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад» дозволив створення фінансово спроможних громад із розширеними управлінськими функціями [2]. Важливим аспектом стала фінансова децентралізація, що дала можливість громадам залишати значну частину податкових надходжень у місцевих бюджетах, що, у свою чергу, підвищило їхню відповідальність за ефективне використання ресурсів.

В своїх дослідженнях Т. Мадрига зазначає, що реформа децентралізації стала одним з ключових елементів зміцнення демократичних інститутів в Україні. Окрім того, вона підкреслює, що децентралізація повинна змінити спосіб мислення та поведінки людей, ставши дієвим інструментом економічного, інфраструктурного та громадського розвитку [8, с. 69].

Ще однією ключовою передумовою стало прагнення України до європейської інтеграції, що включає впровадження принципів доброго врядування, прозорості та підзвітності, які визначені у Європейській хартії місцевого самоврядування. Європейський досвід показує, що ефективне місцеве управління неможливе без залучення громадян до ухвалення рішень та створення механізмів контролю за діяльністю влади. Польща, Німеччина, Франція, скандинавські країни демонструють успішні моделі децентралізованого управління, які враховують потреби громади та забезпечують сталий розвиток територій. Запозичення цих практик стало важливим чинником у формуванні передумов для впровадження відповідальної політики в Україні, адже воно сприяє покращенню інституційної спроможності місцевих органів влади, впровадженню стратегічного планування та формуванню довіри громадян до місцевого самоврядування.

Крім того, значну роль у формуванні передумов відповідальної політики відіграє розвиток громадянського суспільства. В Україні за останні десятиліття суттєво активізувалася діяльність громадських організацій, аналітичних центрів та незалежних медіа, які здійснюють моніторинг роботи місцевих органів влади, ініціюють громадські обговорення та впливають на прийняття управлінських рішень. Особливе значення має впровадження цифрових технологій, що забезпечують прозорість управлінських процесів, зокрема системи електронних закупівель Prozorro, платформи для взаємодії влади з громадянами на кшталт «Відкрите місто» та інші інструменти електронного врядування [7, с. 201]. Це дозволяє гро-

мадянам безпосередньо впливати на політику своєї громади, контролювати витрати бюджету та бути учасниками процесу ухвалення рішень.

Ще одним важливим фактором є фінансова спроможність громад. Передача значної частини державних доходів на місцевий рівень створила умови для формування економічно самодостатніх громад, які можуть самостійно вирішувати питання розвитку інфраструктури, соціальних послуг, комунального господарства та залучати інвестиції. Завдяки фінансовій децентралізації місцеві бюджети отримали значний ресурсний потенціал, що дозволило громадам планувати довгострокові стратегії розвитку та відповідально ставитися до розподілу коштів. Крім того, громади отримали доступ до міжнародних фінансових інструментів, таких як грантові програми ЄС, Світового банку та USAID, що додатково стимулює відповідальне управління та прозорість фінансових операцій [3, с. 9].

Фінансова самодостатність громад також відкриває значні можливості для впровадження засад відповідальної політики. Завдяки фінансовій децентралізації громади отримують більше податкових надходжень і мають змогу самостійно розподіляти кошти відповідно до місцевих потреб. Важливим інструментом є залучення додаткових фінансових ресурсів через співпрацю з міжнародними фінансовими інституціями, зокрема Європейським банком реконструкції та розвитку. Багато громад уже успішно використовують ці механізми, реалізуючи масштабні інфраструктурні проекти, розвиваючи соціальну сферу та підтримуючи місцевий бізнес.

Таким чином, сукупність законодавчих змін, європейської інтеграції, активізації громадянського суспільства, розвитку електронного врядування та зміцнення фінансової спроможності місцевого самоврядування створили сприятливе підґрунтя для впровадження засад відповідальної політики в Україні. Це дозволяє громадам не лише самостійно ухвалювати рішення, а й нести відповідальність за їхню реалізацію, що сприяє підвищенню ефективності державного управління та розвитку демократії на місцевому рівні.

Підхід до планування розвитку територіальної громади на основі принципів відповідальної політики впливає на спроможності громад. Вона є ключовим фактором у процесі децентралізації, оскільки саме вона визначає їхню здатність ефективно використовувати надані повноваження та ресурси. Спроможність громади охоплює кілька основних аспектів: фінансовий, адміністративний, інфраструктурний, кадровий та соціальний.

– Фінансова спроможність громади забезпечується за рахунок власних доходів (податки, збори, місцеві платежі) та трансфертів з державного бюджету. Завдяки фінансовій децентраліза-

ції значна частина податків, зокрема 60% ПДФО (податку на доходи фізичних осіб), залишається у місцевих бюджетах. Це дозволяє громадам інвестувати в інфраструктурні проекти, розвиток соціальних послуг, освіти та охорону здоров'я. Також важливим джерелом фінансової спроможності є гранти та міжнародна технічна допомога, яку громади можуть залучати для реалізації своїх стратегічних ініціатив.

– Адміністративна спроможність передбачає наявність професійних управлінських кадрів, які здатні ефективно планувати розвиток громади та реалізовувати місцеві політики. На жаль, у багатьох громадах спостерігається дефіцит кваліфікованих управлінців, що гальмує процес децентралізації. Тому важливою умовою є навчання посадовців, впровадження сучасних методів управління, використання цифрових технологій для підвищення ефективності роботи місцевої влади.

– Інфраструктурна спроможність включає доступ громади до якісних доріг, комунальних послуг, зв'язку, освітніх і медичних закладів. Для цього громади повинні інвестувати в модернізацію об'єктів інфраструктури, впроваджувати інноваційні технології, залучати приватні інвестиції.

– Соціальна спроможність громади визначається рівнем активності населення, залученням громадян до процесу ухвалення рішень, розвитком громадських ініціатив та волонтерства. Висока соціальна активність сприяє створенню відповідального місцевого самоврядування, яке працює в інтересах мешканців.

Важливу роль у впровадженні відповідальної політики відіграє стратегічне планування розвитку територій. Стратегічне планування розвитку громади є основою відповідального управління, оскільки дозволяє уникати хаотичних рішень і забезпечує послідовність політики. Стратегія розвитку громади базується на кількох ключових принципах: прозорість та підзвітність, ефективне використання ресурсів, довгострокове планування, залучення громадськості та використання сучасних технологій. Громади мають можливість використовувати сучасні методи планування, такі як SMART-підхід, SWOT-аналіз, партисипативне планування, що дозволяє враховувати інтереси всіх зацікавлених сторін. Завдяки розробці довгострокових стратегій розвитку громади можуть чітко визначити свої пріоритети, залучити інвесторів, спрямовувати ресурси на найбільш актуальні потреби. Наприклад, громади, які впроваджують стратегії розвитку на основі сталого економічного зростання, створюють бізнес-інкубатори, сприяють розвитку малого підприємництва, залучають аграрні підприємства та переробні виробництва, що дозволяє створювати нові робочі місця та зміцнювати економічну базу.

Першим етапом стратегічного планування є аналіз сильних і слабких сторін громади (SWOT-аналіз), що допомагає визначити перспективні напрями розвитку. Далі формується візія громади – чітке уявлення про те, якою вона має стати через 10–15 років. На основі цього розробляються стратегічні пріоритети, які можуть включати розвиток економіки, залучення інвестицій, створення нових робочих місць, покращення інфраструктури, екологічну безпеку, підвищення якості освіти та медицини.

Одним із важливих аспектів відповідальної політики є запровадження партисипативного підходу – тобто активного залучення мешканців громади до процесу планування. Це може відбуватися через громадські слухання, опитування, роботу консультативних рад. У багатьох громадах України вже успішно працюють механізми партисипативного бюджетування, які дозволяють жителям напряму впливати на розподіл частини бюджету громади. Це є одним з важливих напрямків розвитку механізмів участі громадян у процесі ухвалення рішень. Громади можуть використовувати різноманітні інструменти партисипації, включаючи громадські ради, відкриті бюджетні слухання, електронні опитування. Це дозволяє владі краще розуміти потреби мешканців і приймати рішення, які відповідають очікуванням громади. Крім того, механізм громадського контролю, який включає антикорупційні ініціативи, незалежний аудит діяльності органів місцевого самоврядування, залучення громадських організацій до моніторингу бюджетних процесів, значно підвищує відповідальність місцевої влади та зменшує можливість для зловживань.

Ще одним ключовим компонентом відповідальної політики є прозорість і підзвітність місцевої влади. Це означає регулярне звітування перед громадянами, оприлюднення всіх рішень та фінансових операцій на офіційних сайтах, використання відкритих даних.

Одним із найяскравіших прикладів ефективного впровадження відповідальної політики є Тростянецька громада (Сумська область). Завдяки стратегічному плануванню та активній роботі місцевої влади громада змогла залучити значні інвестиції у промисловість, модернізувати комунальну інфраструктуру, покращити туристичну привабливість регіону. Влада громади відкрито звітує перед мешканцями, використовує електронні сервіси для взаємодії з громадянами, залучає міжнародну технічну допомогу [6].

Ще одним успішним прикладом є Баштанська громада (Миколаївська область), яка активно використовує партисипативне бюджетування, що дозволяє жителям пропонувати проекти та голосувати за їх реалізацію. Це сприяє підвищенню довіри населення до місцевої влади та стимулює активність громади [5].

Великогаївська громада (Тернопільська область) демонструє ефективний підхід до управління фінансами. Вона впровадила сучасну систему управління бюджетом, що дозволяє уникати дефіциту та раціонально розподіляти ресурси. Крім того, громада активно залучає європейські гранти для розвитку інфраструктури [1].

Приклади цих громад демонструють, що відповідальна політика є ефективним механізмом для розвитку територій. Вона дозволяє громадам не лише вирішувати нагальні проблеми, а й стратегічно планувати своє майбутнє, залучати інвестиції, підвищувати якість життя мешканців. Реформа децентралізації створила сприятливі умови для розвитку громад, і їх успіх залежить від того, наскільки ефективно вони використовують надані ресурси, впроваджують принципи прозорості, підзвітності та довгострокового планування.

На нашу думку, можливості впровадження засад відповідальної політики в Україні в контексті реформи децентралізації є надзвичайно широкими, адже створені законодавчі та управлінські передумови дозволяють місцевим громадам ефективно реалізовувати політику прозорості, підзвітності та стратегічного розвитку. Однією з ключових можливостей є підвищення прозорості діяльності органів місцевого самоврядування шляхом активного використання цифрових технологій та інструментів електронного врядування. Створення відкритих даних, доступних для громадян у режимі реального часу, сприяє підвищенню довіри до місцевої влади та мінімізує корупційні ризики. Наприклад, запровадження електронних систем управління фінансами, таких як платформа «Відкритий бюджет», дозволяє жителям громад бачити, яким чином спрямовуються кошти місцевих бюджетів, а також впливати на процес розподілу фінансів. Крім того, розвиток цифрових платформ для подачі електронних петицій, проведення громадських консультацій та голосування за проекти громадського бюджету створює умови для більш активної участі громадян у процесі ухвалення рішень [4, с. 166].

Ще однією можливістю для впровадження засад відповідальної політики в процесі функціонування територіальних громад є професіоналізація місцевого самоврядування, яка передбачає підвищення компетентності управлінських кадрів на рівні громад. Це включає навчальні програми для посадовців, стажування у європейських країнах, обмін досвідом із успішними громадами всередині України, а також запровадження системи оцінки ефективності управлінських рішень. Значним кроком є створення мережі навчальних центрів та програм підготовки управлінців у співпраці з міжнародними організаціями та українськими університетами. Завдяки цьому громади отримують

можливість формувати сильні управлінські команди, які вміють працювати з фінансами, залучати інвестиції, розробляти стратегії розвитку та ефективно комунікувати з громадянами.

Отже, впровадження відповідальної політики в Україні має значні можливості завдяки фінансовій децентралізації, підвищенню професійності місцевих управлінців, розвитку цифрових технологій, залученню громадян до процесу ухвалення рішень та використанню міжнародного досвіду. Громади, які вже активно застосовують ці принципи, демонструють високі результати у розвитку територій, створенні робочих місць, підвищенні рівня життя населення. Подальше поширення цих підходів дозволить зробити систему місцевого самоврядування більш ефективною, забезпечити сталий розвиток громад та посилити довіру громадян до органів влади.

Висновки. Реформа децентралізації в Україні стала однією з найважливіших та найуспішніших трансформаційних ініціатив, що дозволила змінити підходи до управління територіями та забезпечити громадам більше автономії у прийнятті рішень. Впровадження засад відповідальної політики в умовах цієї реформи є ключовим фактором ефективного розвитку місцевого самоврядування, оскільки дозволяє громадам не лише отримувати більше повноважень та фінансових ресурсів, а й нести відповідальність за їхнє використання. Формування інституційної, фінансової, адміністративної та соціальної спроможності громад стало основою для забезпечення сталого розвитку територій та покращення рівня життя населення.

Передумови впровадження відповідальної політики включають створення міцної законодавчої бази, адаптацію європейського досвіду, активізацію громадянського суспільства, розвиток цифрових технологій та зміцнення фінансової спроможності громад. Законодавчі ініціативи, зокрема фінансова децентралізація, дали можливість громадам розпоряджатися більшими бюджетами, самостійно визначати пріоритети розвитку та залучати додаткові фінансові ресурси, такі як міжнародні гранти та інвестиції. Успішний досвід європейських країн продемонстрував, що відповідальне управління на місцевому рівні можливе лише за умов високого рівня прозорості, ефективного стратегічного планування та активної участі громадян у процесах ухвалення рішень.

Можливості для впровадження засад відповідальної політики в українських громадах є надзвичайно широкими. Використання інструментів цифрового врядування дозволяє зробити діяльність органів місцевого самоврядування відкритою та підзвітною, а запровадження механізмів громадського контролю сприяє мінімізації корупційних ризиків. Стратегічне планування стало невід'ємною частиною розвитку територій, адже

громади, які чітко визначають свої довгострокові цілі та пріоритети, мають значно більші шанси на успіх. Приклади ефективного управління, такі як Тростянецька, Баштанська, Великогаївська та Малинська громади, доводять, що впровадження принципів відповідальності, прозорості та ефективного використання ресурсів може значно підвищити якість життя громадян, покращити інфраструктуру, залучити інвестиції та створити нові робочі місця.

Однак, попри значні досягнення, залишаються певні виклики, які потребують подальшого вирішення. Однією з головних проблем є недостатня кадрова спроможність громад, що вимагає активного розвитку освітніх програм для місцевих управлінців та підвищення їхньої кваліфікації. Також важливо продовжувати вдосконалення механізмів громадської участі, адже у багатьох громадах громадяни ще не повною мірою усвідомлюють свою роль у процесі прийняття рішень.

Отже, відповідальна політика є не просто теоретичною концепцією, а реальним інструментом, який допомагає громадам розвиватися, покращувати рівень життя населення та підвищувати ефективність управлінських рішень. Подальший успіх реформи децентралізації в Україні залежатиме від того, наскільки місцева влада буде готова впроваджувати принципи прозорості, стратегічного планування, ефективного використання ресурсів та залучення громадян до процесів управління. Відповідальна політика дозволяє зробити децентралізацію не лише формальним перерозподілом повноважень, а й дієвим механізмом для розвитку сильних, самодостатніх і економічно спроможних громад, які можуть ефективно вирішувати свої проблеми та забезпечувати сталий розвиток на довгострокову перспективу.

Література

1. Великогаївська громада – приклад успішних змін на Тернопільщині. URL: <https://www.decentralization.ua/news/7317>
2. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р. Верховна Рада України: Офіційний вебпортал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
3. Іванишин В. В., Стельмащук А. М., Леськів І. Ю. Інституційно-інноваційне забезпечення розвитку спроможних сільських територіальних громад в умовах євроінтеграції. *Сталий розвиток економіки*. 2018. № 1(38). С. 5–15.
4. Тимечко І. Р. Узагальнення підходів щодо сутності територіальної громади України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Сер.: Економіка: зб. наук. пр. 2017. Вип. 1(7). С. 164–170.
5. Успіхи Баштанської ОТГ для телевізійної програми. URL: <https://bashtanskaotg.gov.ua/news/uspishi-bashtanskoj-otg-dlya-televizijnoi-programi>

6. Час на реформи. 12 історій успіху Тростянецької громади. URL: <https://invest.trostryanets-miskrada.gov.ua/media/news/chas-na-reformy-12-istorij-uspihu-trostryaneczkoj-gromady>

7. Яковлев С. Ю. Інструменти електронного урядування в Україні: стан та перспективи розвитку. *Вісник Національного університету цивільного захисту України: Серія «Державне управління»*. 2023. № 2(19). С. 198–206.

8. Madryha T. Decentralizacja władzy na Ukrainie: aspekty teoretyczne i konstytucyjne. *Samorząd terytorialne w Konstytucjach wybranych państw Europei rodkowo-Wchodniej : Zarys problematyki*. Redakcja Iwona Lasek-Surowiec. Chelm. 2018. s. 63–77.

Анотація

Головчук Ю. М. Передумови та можливості впровадження засад відповідальної політики в умовах розвитку територіальних громад. – Стаття.

Передумови та можливості впровадження засад відповідальної політики в умовах розвитку територіальних громад є важливою темою дослідження, оскільки децентралізація відіграє ключову роль у трансформації системи управління державою. Вона спрямована на підвищення ефективності місцевого самоврядування, розширення повноважень громад та забезпечення більшої прозорості прийняття рішень. Відповідальна політика в цьому контексті є необхідною умовою для успішної реалізації реформи, адже лише на засадах підзвітності, прозорості та участі громадян можна досягти сталого розвитку територіальних громад.

Передумови впровадження засад відповідальної політики в Україні включають як внутрішні, так і зовнішні чинники. По-перше, це накопичений досвід адміністративно-територіальної реформи, що вже показав ефективність передачі повноважень місцевим громадам. По-друге, важливим аспектом є міжнародна підтримка та зобов'язання України перед європейськими партнерами щодо розвитку демократичного управління. Водночас існують виклики, серед яких – недостатній рівень правової культури, ризику корупції та нерівномірний розвиток регіонів.

Можливості впровадження відповідальної політики у процесі децентралізації залежать від посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування, удосконалення механізмів громадської участі та створення ефективної системи контролю. Значну роль відіграють цифровізація управлінських процесів та впровадження електронного урядування, що сприяє підвищенню прозорості. Також важливим є розвиток громадянського суспільства, яке може стати дієвим механізмом контролю за владою та забезпечення дотримання принципів відповідальної політики.

Таким чином, успіх реформи децентралізації в Україні значною мірою залежить від готовності влади та суспільства впроваджувати відповідальні підходи в управлінні. Попри наявні виклики, використання сучасних механізмів контролю, громадської участі та міжнародної підтримки може сприяти ефективній реалізації принципів відповідальної політики, що, своєю чергою, зміцнить демократичні процеси та сприятиме сталому розвитку країни.

Ключові слова: децентралізація, відповідальна політика, місцеве самоврядування, територіальна громада, прозорість управління, громадська участь.

Summary

Holovchuk Yu. M. Prerequisites and possibilities for implementing the principles of responsible policy in the conditions of development of territorial communities. – Article.

Prerequisites and opportunities for implementing the principles of responsible politics in Ukraine in the context of the decentralization reform are an important topic of research, since decentralization plays a key role in the transformation of the state governance system. It is aimed at increasing the efficiency of local self-government, expanding the powers of communities and ensuring greater transparency in decision-making. Responsible politics in this context is a necessary condition for the successful implementation of the reform, because only on the basis of accountability, transparency and citizen participation can sustainable development of territorial communities be achieved.

The prerequisites for implementing the principles of responsible politics in Ukraine include both internal and external factors. Firstly, this is the accumulated experience of administrative and territorial reform, which has already shown the effectiveness of the transfer of powers to local communities. Secondly, an

important aspect is international support and Ukraine's commitments to European partners to develop democratic governance. At the same time, there are challenges, including an insufficient level of legal culture, risks of corruption and uneven development of regions.

The possibilities of implementing responsible policies in the process of decentralization depend on strengthening the institutional capacity of local governments, improving mechanisms for public participation, and creating an effective control system. A significant role is played by the digitalization of management processes and the introduction of e-government, which contributes to increasing transparency. Also important is the development of civil society, which can become an effective mechanism for controlling government and ensuring compliance with the principles of responsible policies.

Thus, the success of the decentralization reform in Ukraine largely depends on the willingness of the authorities and society to implement responsible approaches to governance. Despite the existing challenges, the use of modern control mechanisms, public participation, and international support can contribute to the effective implementation of the principles of responsible policies, which, in turn, will strengthen democratic processes and contribute to the sustainable development of the country.

Key words: decentralization, responsible policies, local government, territorial community, transparency of governance, public participation.